

zichten glommen van blijdschap over den onverwachten en zoo gemakkelijk verkregen jachtbuit.

Zij waren gelukkig beland op de plek, waar de beide marters gewoon waren hun roof te verstoppen. Alle dieren waren doodgebeten, maar volstrekt niet aangevreten; ook waren niet steeds (zooals meestal gezegd wordt, dat alle marterachtige roofdieren zouden doen) de halsslagaderen doorgesneden; de meesten waren geducht in den nek geknauwd, of hadden een gebroken rug. Verder op toonde een hoopje veeren en nog verderop bloed en ingewanden aan, dat de dieren ook niet verzuimd hadden van den voorraad een goed maal te doen.

't Was al donker, toen de mannen thuis kwamen en door de vrouw en kinderen met gejuich ontvangen werden; want de beide Jannen waren al met een deel van den rijken buit vooruit geloopt en hadden het nieuws verteld.

Na den maaltijd wilden de jongens er nog eens op uit, om naar de klemmen te gaan kijken. Maar de baas wou er niet van hooren, 't was wel niet donker in het bosch door de blinkende sneeuw, en zijn jongens zouden niet licht verdwalen, maar hij vond het beter het dier niet angstig te maken; dan zou het eerder uit zijn hol komen; en zat het al in de klem of op den stap, dan zat het er morgen vroeg ook nog wel.

's Morgens heel vroeg waren de jongens al wakker; lang voor de baas en de vrouw op waren en de koffie klaar stond. Zij konden het niet langer uithouden. Wim een vent van vijf jaar, zeurde bij het bed van zijn vader net zoo lang, tot die zei: „Nou ga dan maar even kijken, maar dadelijk terug; en zit de rakker vast, dan niet dichtbij komen, op drie pas afstand blijven op zijn minst, hoor!”

Onze Jan en de kleine Wim waren bij het laatste woord de deur al uit, de anderen volgden op den voet. 't Was pas dag, toen ze het hol naderden. Net waren ze onder den hoogen kant uit, toen Wim

zijn vinger naast het oor hield en fluisterde: ik hoor wat. Ze draafden vooruit, keken om den hoek en Jan sprong op van schrik. De marter zat met de borst in de klem, hij was dus onder de stap doorgedrongen of had een anderen uitweg gevonden. Hij jankte en blies toen hij de jongens bespeurde, smees zijn achterlijf in de hoogte, beet in de beugels en rukte zoo woest, dat de heele klem van zijn plaats werd gesleurd en haast omsloeg.

Jan en kleine Wim wilden gauw terug, maar de andere jongens waren er al bij. De oudste had een knuppel meegebracht en waagde het zoo dicht bij te komen, dat hij den marter, na een paar vergeefsche pogingen, een tik op den kop kon geven, die raak was. Het beest viel dadelijk om; het was stellig al zeer verzwakt en het gaf geen geluid meer.

Maar de jongens durfden de beugels niet open-trekken en ook den marter niet aanraken; aan de ketting sleurden zij de heele klem met het beest er in den weg op, gaven hem nog een dozijn tikken op den kop en sleepten toen klem met marter achter zich aan over de sneeuw naar huis. De marter was en bleef dood.

De jachttopziener was even kwaad op de jongens, dat ze zich zoo gewaagd hadden, maar hij lachte in zijn vuistje bij de gedachte aan het sommetje, dat hij voor het mooie ongeschonden vel zou krijgen.

„Dat is een wijfje,” zei hij, toen hij 't dier bij de achterpooten omhoog hield, „kijk maar, zijn borstje is niet zoo helder geel als van de andere.”

Onze Jan schreef naar Rotterdam een langen brief; den volgenden dag had hij antwoord, dat hij een van de marters mocht koopen en verzenden om te laten opzetten en als souvenir te bewaren aan de buitengewone marterjacht, die hij toevallig had meegemaakt.

E. HEIMANS.

Schetsen uit de Vogelwereld.

KAUWEN (*Colaeus monedula*. L.) en ROEKEN (*Trypanocorax frugilegus*. L.)

Ziehier twee vogels — door de mannen der wetenschap bij de orde der zangvogels (Oscines) ingedeeld; terwijl de gewone mensch hun hoogstwaarschijnlijk eene meer prozaïsche orde zou toekennen.

Hoewel de kraaien (*Corone Corone*. L.) en de raven (*Corvus Corax*. L.) meer burgerrecht hebben verkregen wat de benaming betreft, nemen wij — behalve de bonte kraai (*Corone Cornix*. L.), die

's winters alom vertegenwoordigd is — in het dagelijksch leven toch zelden anders dan de beide eerstgenoemde vogels waar; en juist deze omstandigheid maakt, dat men met een beetje oplettendheid zoo dikwijls in de gelegenheid kan zijn, aardige tafereelen door deze twee kraaiensoorten te zien afspeelen.

De hoofdeigenschap, die al hun doen en laten kenmerkt, is eene groote mate van voorzichtigheid gepaard aan een verregaande brutaliteit.

Ik wil in eenige kleine schetsjes mijne onder-vinding op dat gebied trachten weer te geven.

Het vorige jaar (1899) had ik het voorrecht het nestelen van een paar woudduiven (*Columba palumbus*) van uit mijn raam te kunnen bespieden.

Hoewel het nog zeer vroeg in het seizoen was en er geen bewijsje van bladeren aan de boomen te ontdekken viel, naderde weldra het nest zijne voltooiing en na een geduldigen broedtijd van de duif, kon ik in het nog steeds onbeschut liggende nest wat leven bespeuren; en het duurde ook niet lang, of de twee mollige jongen zag ik nuchter de wijde wereld inkijken.

Op zekeren morgen echter werd de iep, die het duivengezin herbergde, vereerd door het bezoek van een paar kauwen, die van uit de hoogste takken een nieuwsgierig oog op de duivenkinderen wierpen; het nest werd van alle kanten nu eens met het rechter — dan weer met het linkeroog bekeken en langzamerhand was in het kauwenbrein het idee opgekomen, dat die jongelui op welkom bouwmate-riaal voor hun aanstaande echtelijke woning rustten, dus... moest dat ook door hen benut worden.

Wat was eenvoudiger; het gunstig oogenblik voor de operatie werd afgewacht en nauwelijks was het duivenpaar tot het verzamelen van nieuw voedsel voor hun kroost verdwenen of één kauw daalde als een gauwdief tak voor tak met uitgerekten hals naar beneden tot een handbreedte van het lager liggend nest, één vergeefsche ruk aan een uitstekend takje en op 't zelfde oogenblik zit hij een paar verdiepingen hooger, geschrokken van zijn eigen bravourstukje.

Nu had hij echter de overtuiging, dat er van de kant der jeugdige bewoners niets te duchten viel en de kort daarop gevolgde tweede poging gelukte volkomen; zoodat de boosdoener triomfantelijk met zijn gestolen bouw materiaal wegvloog; dit herhaalde zich enkele malen, terwijl kauw No. 2 iets verder op den nok van een dak met een onschuldig gezicht zat rond te kijken, alsof de diefstal van dat aanstaand familielid hem niets aanging.

Het begon er voor het toch reeds zoo doorschijnend nest leelijk uit te zien, totdat eindelijk een der duivenouders achter het misdrijf kwam en nu een schijnaanval in de richting van den misdadiger deed, waarop de beide helden het raadzamer achtten, den aftocht te blazen.

Na dien heb ik geen kauwenbezoek meer bij dat nest waargenomen en had het duivenpaar de vol-doening zijn tweetal als een paar krachtige vogels de wereld in te kunnen zenden.

In den nesteltijd schijnt het zwarte volkje wel zeer driest in zijn optreden; en wil men daarvan staaltjes bijwonen, dan valt een loopje om het herte-kamp in Den Haag in het voorjaar zeer aan te bevelen.

Doet men deze wandeling 's morgens bij goed weer, dan kan men het eigenaardig schouwspel zien van de sleepende kauwen, die de rustende hertjes en reën plukharen ter wille van hun nest.

De sierlijke viervoeters zijn dan juist in de periode, dat zij hun wintervacht tegen een nieuw zomer-pakje verwisselen en laten zich dan ook in den regel geduldig het overtollige haar uittrekken; een enkele verjaagt door een plotselinge beweging met oor, kop of pooten het lastige gespuis, het meeren-deel slaat er echter geen acht op en bekreunt zich niet om de gevleugelde bezoekers, die om en over hen heenwandelen en zich daar geheel veilig gevoelen.

Kwelt de honger, dan bereikt de stoutmoedigheid van den kauw haar toppunt en haalt hij met inacht-neming der vereischte voorzichtigheid de sterkste stukjes uit. Zoodra in de koude wintermaanden de sneeuwlaag het voedselzoeken bemoeilijkt, begint het zwarte volkje zijn rooftochten, waarbij voor-loopig het woord „kieskeurigheid” uit zijn woorden-boekje geschrapt wordt; immers de graagte, waar-med alsdan op alle mogelijke afval geaasd wordt, geeft geen hoogen dunk van zijn fijnen smaak, en een bewoond varkenshok achter een boerderij is een ware uitkomst in den nood.

Kauwen schijnen niet licht uit hunne broedplaatsen verjaagd te worden; ik was in de gelegenheid dit waar te nemen in Breda, waar elk voorjaar in de muren van het oude Academiegebouw de kauwen met onverdroten ijver hun nestbouw begonnen, zonder ooit het genot te smaken, in deze muurholen hun kroost te mogen bewonderen.

Wat was de schuld hiervan?

De Academiemuren zijn op echt-militaire wijze van ventilatieopeningen voorzien, zijnde vierkante gaten in de zeer dikke steenlaag, aan de binnenzijde voorzien van verschuifbare luiken.

Deze binnenzijde was nu in den regel een leerzaal of een slaapzaal van de cadetten, zoodat in het voorjaar de verschuifbare planken ettelijke keeren van hun plaats werden gebracht, om of den grondslag van het in wording zijnde nest te verwijderen of de vorderingen van den nestbouw gade te slaan.

Kwam het al eens een enkele keer tot eierleggen, het broeden bleef voor de Academiekauw een onbe-reikbaar ideaal, doordat de eieren alras verdwenen, of de broedlustige vogel zoo dikwijls door een plotseling verschijnend hoofd verschrikt werd, dat hij van verdere ernstige plannen afzag.

Dit werd vier achtereenvolgende jaren door mij waargenomen en het zou mij geenszins verwonderen, indien de kauwen aldaar nog steeds hun jaarlijksche bouwerijen begonnen.

Vroeger, toen ik in den omtrek van het Haagsche Bosch woonde, bracht ik meer dan eens jonge kauwen mede naar huis; zij werden gekortwiekt, in den tuin

losgelaten en door mij opgevoed met mengsels van brood, vleesch, melk, schuurzand en wat niet al.

Merkwaardig was het, zoo spoedig als de ouders hun kind terugvonden; zoodat ik meer dan eens veronderstelde van uit de hoogte door hen gevolgd te zijn, terwijl ik het jong medenam; in betrekkelijk korten tijd werd de roep van den jeugdigen gevangene van uit de boomen beantwoord en kort daarna werd het noodige voedsel door een der beide ouden toegediend.

Toen eens een hongerige kat het loerend oog op zulk een vrij onbeholpen jong liet rusten en zelfs een sprong waagde om zijn annexatieplan uit te voeren, kon ik den moed der ouders bewonderen, die — hoewel ik niet duidelijk kon zien, of ze werkelijk den aanvaller raakten — het hem zoo onaangenaam maakten, dat eene terugtocht onvermijdelijk werd en het zoozeer gewenschte boutje zijn neus voorbij ging.

Roeken zijn meer gezellige vogels en — hoewel een eenzaam staand roekennest geen zeldzaamheid is — verkiezen ze toch over het algemeen de nabijheid van hunne soortgenooten. Zij bouwen hun nesten in boomen en vormen dan geheele kolonies, die — zoowel om hun rumoerigheid als om de bevuiling van het omliggend terrein — een ware plaag kunnen worden.

Dit was de reden, waarom jaren geleden eene groote opruiming werd gehouden onder de in het Haagsche Bosch nestelende roeken en blauwe reigers (*Ardea Cinerea*); vooral de laatste hadden er slag van, de kruinen der reusachtige beuken met hunne uitwerpselen te bederven en maakten het voor de wandelaars beneden onveilig.

Dat roeken soms in gezelschap van reigers broeden, zooals wijlen Mr. Albarda in zijn „Naamlijst van Nederlandsche Vogels” opgeeft, heb ik nooit waargenomen, wel zag ik ze in eenzelfde bosch nestelen, maar steeds afgescheiden — nooit onder elkaar.

In het vroege voorjaar buiten de stad wandelend, zag ik in de toppen van enkelen boomen van den Wassenaarschen Weg eene menigte roeken; in 't begin sloeg ik er weinig acht op, daar dat niets buitengewoons is, totdat een paar jongens mij kwamen vertellen, dat in het weiland aan de kant van den weg een uil zat, die telkens door de roeken nagezeten werd.

Nu kreeg de zaak voor mij een meer interessant voorkomen en besloot ik, het slachtoffer eens meer van nabij te gaan bekijken.

Bij onze nadering vloog het op en streek geheel afgemat een vijftig meters verder weer op den grond neder; het was voor mij echter voldoende, om te zien dat de vermeende uil een lid van de familie der valken was en toen na eene korte vervolging

der jongens het dier het ongeluk had midden in een sloot neer te strijken en daarna bij mij werd gebracht, bleek het een boomvalk (*Falco Subbuteo*) te zijn.

Wat zou de roeken er toe bewogen hebben dezen eenzamen zwerver zoo toe te takelen?

Jammer voor den natuurliehebber, dat een trein zoo vlug gaat, want juist van uit dat vervoermiddel dat weiland, bouwgrond, bosschen en heidevelden doorsnijdt, ziet men zoo dikwijls een interessant natuurafereeltje, waarvan men helaas maar al te spoedig wordt weggerukt en de ontkenning aan de fantasie van den haastigen opmerker wordt overgelaten.

Toch was ik uit den trein er getuige van, hoe een blauwe reiger een zware paling uit een sloot opdiepte, zag ik zwaluwen een valk najagen; een roerdomp in het riet onbeweeglijk voor zich nit zitten staren; een blauwe kuikendief over het riet scheerende de rietzangers verontrusten en koekoeken (vermoedelijk van hun verren reis uit het Zuiden vermoeid) op de telegraafdraden op enkele meters van den trein zitten, en steeds trof mij de weinige vrees van al die gevederde vrienden voor het stoomgevaarte.

Ook bij deze waarnemingen mochten de roeken niet ontbreken en hoe klein het tijdsverloop ook, waarin ik een en ander zag, voldoende was het, om, vrij wel zeker, diefstal van kievietseieren te constateeren.

Het was op een omgeploegd bouwland, dat op den grond een roek heftig in een kuiltje pikte, terwijl de andere roek er naast zittende met den bek omhoog de herhaalde aanvallen van een angstige roepende kieviet afweerde en nu en dan van het oogenblik dat de bestolene zich weder verhief gebruik maakte om ook iets van den buit deelachtig te worden.... — voort ging de trein, maar ik twijfelde geen oogenblik omtrent de waarheid mijner verdere voorstelling van het gebeurde.

Een mijner kennissen, wiens waarheidsliefde ik niet in twijfel mag trekken, vertelde mij getuige er van te zijn geweest, dat een aantal roeken in betrekkelijk korten tijd een jonge kalkoen ter grootte van een volwassen kip aanvielen, doodden en opaten.

Maar nu genoeg kwaad over de zwartrokken; ik zou den schijn op mij laden, hun vijand te zijn en hen voor schadelijk gevogelte kenbaar te willen maken en noch het een, noch het andere is mijn wensch; het nut van roeken door het verdelgen van veldmuizen, insekten en larven (vooral van meikevers) is te zeer bekend. Ook acht ik mij niet gerechtigd in deze kwestie een uitspraak te doen, daar ik dit liever en met vol vertrouwen overlaat aan deskundigen, die uit maagonderzoekingen als anderszins tot een meer positief besluit kunnen komen.

Den Haag, 26 Juni 1900.

C. STOLK.